

From: padome@advokatura.lv
Sent: Mon, 30 Aug 2021 14:53:57 +0300
To: pasts@iem.gov.lv; laimonis.rozenbaums@iem.gov.lv
Cc: Padome; ANDRIS RUKMANIS Law Firm; aleksandra.klava@advokatura.lv
Subject: Re: Vēstule 23.08.2021 Nr.1-38/2288 Par viedokļa sniegšanu par plāna projektu (VSS-753)

Labdien!

Atbildot uz Iekšlietu ministrijas valsts sekretāra Dimitrija Trofimova kunga 2021.gada 23.augusta vēstulē Nr.Nr.1-38/2288 "Par viedokļa sniegšanu par plāna projektu (VSS-753)" izteikto lūgumu sniegt viedokli par plāna projektu "Pasākumu plāns noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai laikposmam no 2020. līdz 2022.gadam" (VSS-753) (**turpmāk – Plāna projekts**), sniedzam šādu Latvijas Zvērinātu advokātu padomes (**turpmāk – LZAP**) viedokli.

Plāna projekta 4.Rīcības virziena "Preventīvie pasākumi" 4.11.punktā paredzēts pasākums: optimizēt NILLTPFN prasību īstenošanas uzraudzības institucionālo sistēmu. Savukārt kā šī pasākuma rezultatīvais rādītājs norādīts: sagatavots izvērtējums un priekšlikumi par nepieciešamajiem tiesību aktu grozījumiem NILLTPFN uzraudzības funkciju pārskatīšanai (piemēram, centralizācijai).

Analoģiska satura pasākums ir ietverts ar Ministru kabineta 2020.gada 29.septembra rīkojumu Nr.576 apstiprinātā "Pasākumu plāna noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai laikposmam no 2020. līdz 2022. gadam" 4.13.1. apakšpunktā.

LZAP iebilst pret Plāna projekta 4.Rīcības virziena "Preventīvie pasākumi" 4.11. punkta attiecināšanu uz zvērinātiem advokātiem. Šajā sakarā informējam, ka, atbildot uz Finanšu ministrijas 2021.gada 18.jūnija vēstulē Nr.2.1-19/17/3510 "Par uzraudzības funkciju pārskatīšanu" izteikto lūgumu, LZAP 2021.gada 4.jūlijā nosūtīja Finanšu ministrijai un Tieslietu ministrijai LZAP priekšsēdētāja parakstītu 2021.gada 3.jūlija vēstuli Nr.UKK-2/28 "Par uzraudzības funkciju pārskatīšanu", kurā sniedza zemāk norādīto viedokli:

"Latvijas Zvērinātu advokātu padomē (turpmāk – LZAP) 2021.gada 21.jūnijā saņemta Finanšu ministrijas Valsts sekretāra vietnieces finanšu politikas jautājumos vietā – Finanšu tirgus politikas departamenta direktores A.Zitceres kundzes vēstule, kurā, lai apzinātu iesaistīto institūciju viedokli par iespējam pārskatīt uzraudzības funkcijas, modeļus un kompetenču sadalījumu, Finanšu ministrija lūdz sniegt viedokli par, mūsdiā, efektīvāko atbalstāmo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas (turpmāk - NILLTPF) novēršanas uzraudzības modeļa maiņu un iespējamu uzraudzības funkciju pārskatīšanu un sadalījumu (t.sk. iespējas centralizēt atsevišķu likuma subjektu uzraudzības funkciju).

Atbildot uz vēstulē izteikto lūgumu, LZAP sniedz tālāk norādīto viedokli.

Latvijas Republikas Advokatūras likuma (**turpmāk – Advokatūras likums**) 3.pants noteic, ka advokāts ir neatkarīgs un profesionāls jurists, kas sniedz juridisko palīdzību, aizstāvēt un pārstāvēt tiesā un pirmstiesas izmeklēšanā personu likumīgās intereses, sniedzot juridiskas konsultācijas, gatavojot juridiskus dokumentus un veicot citas juridiskas darbības.

Advokatūras likuma 5.pantā ir paredzēts, ka advokāti ir tiesu sistēmai piederīgas personas lietu vešanai jebkurā Latvijas Republikas tiesā un pirmstiesas izmeklēšanas iestādē pēc pušu, apsūdzēto un citu lietas dalībnieku (klientu) izvēles un viņu uzdevumā, kā arī likumā noteiktajos gadījumos tiesu priekšsēdētāju, pirmstiesas izmeklēšanas iestāžu vadītāju un Latvijas zvērinātu advokātu padomes uzdevumā. Advokāti likuma noteiktajā kārtībā sniedz arī citu juridisko palīdzību.

Tātad zvērinātu advokātu kā tiesu sistēmai piederīgu neatkarīgu un profesionālu juristu primārais uzdevums ir juridiskās palīdzības sniegšana tiesā un pirmstiesas izmeklēšanas iestādē.

Savukārt atbilstoši NILLTPF novēršanas likuma 3.panta pirmās daļas 4.punkta a-d apakšpunktos noteiktajam zvērināts advokāts ir šī likuma subjekts ar visiem šajā likumā noteiktajiem pienākumiem tikai gadījumos, kad zvērināts advokāts, darbojoties savu klientu vārdā un labā, veic profesionālās darbības, kuras saistītas ar: (a) nekustamā īpašuma, komercsabiedrības kapitāla daļu pirkšanu vai pārdošanu; (b) klienta naudas, finanšu instrumentu un citu līdzekļu pārvaldīšanu; (c) visu veidu kontu atvēršanu un pārvaldīšanu kredītiestādēs vai finanšu iestādēs; (d) juridisku veidojumu dibināšanu, vadību vai darbības nodrošināšanu, kā arī attiecībā uz juridiska veidojuma dibināšanai, vadīšanai un pārvaldīšanai nepieciešamu ieguldījumu veikšanu.

Tātad zvērināts advokāts kļūst par NILLTPFN novēršanas likuma subjektu, sniedzot juridisko palīdzību tikai noteiktu kategoriju darījumos.

Atbilstoši Advokatūras likuma 18., 19. un 20.pantam Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģija (**turpmāk – Kolēģija**) ir neatkarīga Latvijas zvērinātu advokātu profesionāla korporācija, kas apvieno visus Latvijā praktizējošos zvērinātus advokātus. Tikai Kolēģijai ir šajā likumā noteiktās tiesības un pienākumi. Kolēģijā pēc profesijas principa apvienotas fiziskās personas, lai rūpētos par savas profesijas prestižu, veicinātu zvērinātu advokātu profesionālo izaugsmi, radošo spēju izkopšanu un pieredzes apgūšanu, lai izpildītu šajā likumā un citos likumos noteiktos uzdevumus. Kolēģija darbojas uz šā likuma un statūtu pamata kā pašpārvaldes publisko tiesību autonomas subjekts.

Tātad advokatūra ir pilnīgi neatkarīga korporācija, kas pati veic advokātu uzraudzību, strikti ievēro Advokatūras likuma un citu likumu, tostarp, NILLTPF novēršanas likuma normas un advokātu profesionālās ētikas normas.

Apvienoto Nāciju Pamatprincipu par advokātu lomu 22.punktā noteikts, ka Valdībām ir jāatzīst un jāievēro komunikāciju un konsultāciju konfidencialitāte starp advokātiem un viņu klientiem viņu profesionālo attiecību ietvaros.

Ministru Komitejas Rekomendācija No. R(2001)21 dalībvalstīm par advokāta profesijas praktizēšanas brīvību. (Pieņēmusi Ministru Komiteja 2000. gada 25. oktobrī 727.tajā Ministru Deputātu sanāksmē) III Principa —Advokātu nozīme un pienākumi — 2.punkts noteic, ka advokātiem jāievēro profesionālā konfidencialitāte saskaņā ar iekšējiem likumiem, nosacījumiem un profesionālajiem standartiem. Jebkurai konfidencialitātes pārkāpšanai bez klienta piekrišanas jātiek sodītai.

Advokatūras likuma 8.pantā ir noteiktas klientu tiesības brīvi izvēlēties advokātu savu interešu aizstāvībai un pārstāvībai un neierobežoti un netraucēti satīties ar viņu. Visām aizmurtajām, arestētajām, apcietinātajām un notiesātajām personām jānodrošina iespēja, laiks un līdzekļi, lai bez kavēšanās, iejaukšanas vai cenzūras, ievērojot pilnīgu konfidencialitāti, tās varētu satīties divatā vai sazināties ar advokātu juridiskās palīdzības saņemšanai.

Latvijas Zvērinātu advokātu Ētikas kodeksa 2.3.punktā noteiktas zvērināta advokāta tiesības un pienākums ievērot konfidencialitāti, tas ir - neizpaust jebkuras ziņas, kuras zvērināts advokāts ir ieguvis, pildot savus profesionālos pienākumus, tostarp, ziņas par pašu faktu, ka persona ir vērsusies pie advokāta, un par šīs personas identitāti.

Tāpat konfidencialitātes princips advokāta-klienta attiecībās ir jāievēro gan advokātiem, gan valstij.

Advokatūras likuma 14., 15. un 16.pantā ir noteiktas ļoti stingras reputācijas un profesionālās pieredzes prasības zvērinātiem advokātiem.

Saskaņā ar Advokatūras likuma 33.pantu LZAP ir Kolēģijas pārvaldes, uzraudzības un izpildu institūcija.

Advokatūras likuma 34.pantā ir noteikta LZAP kompetence, tostarp, pieņemt lēmumu par uzņemšanu un ieskaitīšanu zvērinātu advokātu un zvērinātu advokātu palīgu skaitā un lemt par izslēgšanu, atstādināšanu vai atskaitīšanu no zvērinātu advokātu un zvērinātu advokātu palīgu skaita, kā arī par atsevišķu zvērinātu advokātu un zvērinātu advokātu palīgu darbības apturēšanu; vest zvērinātu advokātu un zvērinātu advokātu palīgu, kā arī tiesas darbības teritorijā praktizējošo zvērinātu advokātu vecāko sarakstus un zvērinātu advokātu biroju sarakstus, un nodrošināt šo sarakstu publisku pieejamību; pārzināt Kolēģijas organizācijas lietas; uzraudzīt zvērinātu advokātu un zvērinātu advokātu palīgu darbību, izskatīt par viņiem iesniegtās sūdzības un ziņojumus, kā arī ierosināt disciplinārlietas u.c.

Saskaņā ar NILLTPF novēršanas likuma 45.panta pirmās daļas 1.punktu zvērinātus advokātus - likuma subjektus šā likuma prasību izpildē uzrauga un kontrolē LZAP.

Tāpat LZAP uzrauga zvērinātu advokātu atbilstību Advokatūras likuma 14., 15. un 16.pantā noteiktajām reputācijas un profesionālās pieredzes prasībām, kā arī zvērinātu advokātu profesionālo darbību gan attiecībā uz zvērinātu advokātu pamata profesionālo pienākumu pildīšanu, gan arī attiecībā uz NILLTPF novēršanas

jomu gadījumos, kad zvērināts advokāts saskaņā ar NILLTPF novēšanas likuma 3.panta pirmās daļas 4.punktu kļūst par NILLTPF novēšanas likuma subjektu.

Advokatūras likuma 70.pants noteic, ka zvērināti advokāti šajā likumā noteiktajā kārtībā par savu darbību ir disciplināri un materiāli atbildīgi.

Advokatūras likuma 71.pantā paredzēts, ka par likumu un citu normatīvo aktu, LZAK statūtu, kā arī par zvērinātu advokātu darbību regulējošo instrukciju un zvērinātu advokātu profesionālās ētikas normu pārkāpšanu Latvijas Zvērinātu advokātu padome var ierosināt disciplinārlietu pēc tiesas vai prokurora priekšlikuma, kā arī pēc personu sūdzībām vai pēc pašas iniciatīvas, nosūtot lietas materiālus izskatīšanai Disciplinārlietu komisijai.

Advokatūras likuma 73.panta pirmajā daļā ir noteikti sodi, kādus Disciplinārlietu komisijai ir tiesīga uzlikt, tostarp izslēgt no zvērinātu advokātu skaita.

Saskaņā ar Advokatūras likuma 73.panta otro daļu, pamatojoties uz šā panta pirmās daļas 5.punktā minēto lēmumu, personu no zvērinātu advokātu skaita izslēdz LZAP.

Saskaņā ar NILLTPF novēšanas likuma 46.panta pirmās daļas 6.punktu uzraudzības un kontroles institūcijai ir pienākums piemērot vai ierosināt, lai citas kompetentās institūcijas piemēro normatīvajos aktos noteiktās sankcijas par normatīvo aktu pārkāpumiem, un kontrolēt šo pārkāpumu novēšanas pasākumus.

Saskaņā ar NILLTPF novēšanas likuma 46.panta otrajā daļā noteikto LZAP uzrauga un kontrolē šā likuma prasību izpildi šajā likumā noteiktajā kārtībā, ciktāl tas nav pretrunā ar zvērinātu advokātu darbību regulējošos normatīvajos aktos noteikto kārtību. LZAP ir šādi pienākumi:

1) izstrādāt kārtību, kurā ir noteikts likuma subjektam veicamais pasākumu kopums šā likuma prasību izpildes nodrošināšanai;

2) nodrošināt, ka tiek veikta uzraugāmo un kontrolējamo likuma subjektu apmācība jautājumos, kas saistīti ar NILLTPF novēšanu;

3) piemērot normatīvajos aktos noteiktās sankcijas, ja tiek konstatēta šā likuma prasību neievērošana.

NILLTPF novēšanas likuma 77.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka uzraudzības un kontroles institūcija piemēro šā likuma 78. pantā noteiktās sankcijas, ja tiek konstatēti normatīvo aktu pārkāpumi NILLTPF novēšanas jomā.

NILLTPF novēšanas likuma 77.panta otrajā daļā ir noteikts, ka uzraudzības un kontroles institūcija papildus šā likuma 78. pantā noteiktajām sankcijām var piemērot uzraudzības pasākumus, kas paredzēti attiecīgo likuma subjektu darbību reglamentējošos normatīvajos aktos, ja tiek konstatēti normatīvo aktu pārkāpumi NILLTPF novēšanas jomā.

NILLTPF novēršanas likuma 78.panta pirmajā daļā ir uzskaitītas sankcijas, kādas NILLTPFN likuma subjektam var piemērot par normatīvo aktu pārkāpumu NILLTPF novēršanas jomā.

NILLTPF novēršanas likuma 78.panta otrajā daļā noteikts, ka zvērinātiem advokātiem normatīvo aktu pārkāpumu lietas NILLTPF novēršanas jomā izskata atbilstoši procesuālajai kārtībai, kāda noteikta disciplinārlietu izskatīšanai šo personu darbību regulējošos normatīvajos aktos.

Tātad normatīvo aktu pārkāpumu lietas gan pamata zvērinātu advokātu darbības jomā, gan arī NILLTPF novēršanas jomā izskata Kolēģijas izveidota Disciplinārlietu komisija ar to vienīgo atšķirību, ka par normatīvo aktu pārkāpumu NILLTPF novēršanas jomā Disciplinārlietu komisija piemēro NILLTPF novēršanas likumā noteiktās sankcijas. Turklāt abos gadījumos, ja Disciplinārlietu komisija piemēro disciplinārsodu – izslēgšanu no zvērinātu advokātu skaita, personu no zvērinātu advokātu skaita izslēdz LZAP. Turklāt saskaņā ar Advokatūras likuma 37.pantu LZAP lēmumi, tostarp, par izslēgšanu no zvērinātu advokātu skaita pārsūdzami Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

Saskaņā ar 2020.gadā veiktā zvērinātu advokātu juridiskās palīdzības apzināšanas procesa (monitoringa) rezultātiem no 1367 zvērinātiem advokātiem (kopējas zvērinātu advokātu skaits uz 31.12.2020.) vienīgi 78 zvērināti advokāti jeb 5,7% no kopējā zvērinātu advokātu skaita juridisko palīdzību sniedz tikai darījumos, turklāt ne visos gadījumos tie ir NILLTPFN likuma 3.panta pirmās daļas 4.punktā uzskaitītie darījumi, piemēram, ir zvērināti advokāti, kas sniedz juridisko palīdzību darījumos, kas attiecas uz intelektuālā īpaša aizsardzības jomu. Pārējie zvērinātie advokāti lielākā vai mazākā mērā vai arī tikai sniedz juridisko palīdzību tiesās un kriminālprocesos, kad viņi nav NILLTPF novēršanas likuma subjekti. Un arī saskaņā ar NILLTPF novēršanas likuma 30.panta piekto daļu prasības ziņot Finanšu izlūkošanas dienestam par katru aizdomīgu darījumu nav attiecināmas uz zvērinātiem advokātiem gadījumos, kad tie aizstāv vai pārstāv klientus pirmstiesas kriminālprocesā vai tiesas procesā.

Tādējādi zvērinātu advokātu kā tiesu sistēmai piederīgu personu loma NILLTPF darījumu atklāšanā jāvērtē kopumā, ievērojot darījumos sniegtās juridiskās palīdzības faktisko īpatsvaru attiecībā pret kopējo advokātu skaitu un kopējo advokātu sniegtās juridiskās palīdzības apjomu. Līdz ar to, vērtējot kopumā skaitliski valsts mērogā, advokātiem nav būtiska loma NILLTPF darījumu tiešā atklāšanā.

Ievērojot visu augstāk norādīto, LZAP uzskata, ka zvērinātu advokātu kā tiesu sistēmai piederīgu neatkarīgu un profesionālu juristu uzraudzības NILLTPF novēršanas jomā funkciju, modeļa un kompetenču modeļa maiņa radītu zvērinātu advokātu dubulto uzraudzību, kad zvērinātus advokātus attiecībā uz viņu profesionālo pienākumu pildīšanu pamata zvērinātu advokātu darbības jomā uzraudzītu LZAP, savukārt attiecībā uz ļoti šauru NILLTPF novēršanas jomu - uzraudzītu kāda cita uzraudzības iestāde. Tas visiem zvērinātiem advokātiem, tostarp, arī tiem, kas nav NILLTPFN likuma subjekti, radītu nesamērīgu

administratīvo slogu, kā arī konfidencialitātes un neatkarības pārkāpumu riskus, kas nav pieļaujams, jo tādā veidā tiktu grauta uzticēšanās starp zvērinātu advokātu un klientu un pārkāptas Satversmes 92.pantā nostiprinātās ikvienas personas konstitucionālās tiesības uz advokāta palīdzību.

Turklāt tā ir LZAP ekskluzīva funkcija vērtēt personu atbilstību zvērināta advokāta statusam, uzņemt personas zvērinātu advokātu skaitā un izslēgt personas no zvērinātu advokātu skaita, tostarp, arī, ja tiek piemērots disciplinārsods – izslēgšana no zvērinātu advokātu skaita, tai skaitā, arī par NILLTPF novēršanas likuma pārkāpumu.

Ievērojot minētos apstākļus, LZAP iebilst zvērinātu advokātu kā tiesu sistēmai piederīgu neatkarīgu un profesionālu juristu uzraudzības šaurajā NILLTPF novēršanas jomā funkciju, modeļa un kompetenču modeļa maiņai.”

Ar cieņu,

Andris Rukmanis
Latvijas Zvērinātu advokātu padomes loceklis,
Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģijas Uzraudzības un kontroles komisijas priekšsēdētājs

Aleksandra Kļava
Latvijas Zvērinātu advokātu padomes vecākā konsultante uzraudzības un kontroles jautājumos

On 23.08.2021 16:08, pasts@iem.gov.lv wrote:

Ievērojot Ministru kabineta 28.06.2005. noteikumu Nr. 473 "Elektronisko dokumentu izstrādāšanas, noformēšanas, glabāšanas un aprites kārtība valsts un pašvaldību iestādēs un kārtība, kādā notiek elektronisko dokumentu aprite starp valsts un pašvaldību iestādēm vai starp šīm iestādēm un fiziskajām un juridiskajām personām" 17. un 19. punkta prasības, lūdzam vienas darbdienas laikā nosūtīt paziņojumu par elektroniskā dokumenta saņemšanu, ja elektronisko dokumentu nav iespējams izlasīt, lūdzu par to norādīt paziņojumā.

Sekojošai saitei <https://www.eparaksts.lv/> Jūs varat iegūt vairāk informācijas par elektroniskajiem dokumentiem, kā arī lejupielādēt pārbaudei un instalācijai uzticama sertifikācijas pakalpojumu sniedzēja VAS „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs” programmu darbam ar e-dokumentiem (edoc).

https://www.eparaksts.lv/lv/palidziba/buj/eparaksts_eid/Ka_parakstit_dokumentus_un_atvert_programmaturu_eParakstitajs

Ar cieņu

Iekšlietu ministrija

Čiekurkalna 1.līnija 1 k-2, Rīga, LV-1026

tālr.: 67219263

e-pasts: pasts@iem.gov.lv